

DOI 10.36074/24.04.2020.v3.34

АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ ІЗ РОЗЛАДОМ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Шевчук Вікторія Валентинівна

канд. психол. наук, доцент кафедри психології

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Харченко Анжела Станіславівна

канд. психол. наук, доцент кафедри психології

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

УКРАЇНА

Останнім часом зріс інтерес до різних порушень психічного розвитку у дітей і підлітків. Зокрема, збільшилася кількість підлітків з розумовою відсталістю та розладами психічного розвитку. Проблема агресивної поведінки підлітків з порушенням психічного розвитку (F81) є досить актуальною у сучасній корекційній, віковій та спеціальній психології.

Метою нашого дослідження є вивчення залежності рівня агресивності підлітків із розладами розвитку здібностей до навчання та типу акцентуацій їх характеру.

У своєму дослідженні ми користувалися опитувальниками ворожості *Басса-Даркі та* акцентуацій характеру і темпераменту Леонгарда-Шмішека. Емпіричною базою дослідження стали 60 підлітків із розладами психічного розвитку, які навчаються у спеціалізованій школі та 60 підлітків, які не мають вад розвитку та є учнями загальноосвітніх шкіл.

У своєму дослідженні ми спиралися на результати експериментів П.В. Борисової, Н.В. Волкової, О.С. Іванової, І.К. Йокубаускайте, Я. М. Николаєнко, В.М. Рибачук, Л.В. Шипової.

У підлітків з розладами психічного розвитку переважає підозрілість та схильність до вербальної агресії, на відміну від своїх однолітків без вад розвитку. Агресивність є характерною рисою для всіх підлітків, але вірогідність відкритої агресивної поведінки у підлітків із розладами психічного розвитку вище, ніж у підлітків з нормальним психічним розвитком [1].

У молодших підлітків із розладами психічного розвитку спостерігається високий рівень фізичної агресії. У старших підлітків із таким же розладом вона не зменшується, а у їх ровесників із нормальним розвитком фізична агресія поступається місцем вербальній агресії та негативізму. Рівень агресивності підлітків із розладом психічного розвитку зростає з 46% у молодшому підлітковому віці до 75% у старшому підлітковому віці. У молодшому підлітковому віці не вираженим є негативізм і вербальна агресія, а до старшого підліткового віку вони займають майже лідируючі позиції після фізичної агресії [2].

Окрім того, у агресивних підлітків із розладом психічного розвитку переважають циклоїдний, гіпертимний, демонстративний та збудливий тип акцентуацій характеру (табл.1).

Таблиця 1

Залежність типу акцентуації характеру та рівня агресивності підлітків із розладами психічного розвитку

Тип акцентуації характеру підлітка	Вік підлітків з високим рівнем агресивності	
	11-13 років	14-15 років
Гіпертимний	15 %	16 %
Дистимічний	3 %	4 %
Циклотимічний	10 %	143%
Афективно-екзальтований	1 %	1 %
Тривожний	4 %	3 %
Емотивний	5 %	4 %
Демонстративний	26 %	26 %
Педантичний	3 %	2 %
Застрагаючий	2 %	2 %
Збудливий	31 %	29 %
Усього	100 %	100%

Підлітки із розладами із розладами розвитку здібностей до навчання, які мають високий рівень агресивності, переважно демонстративні у своїй поведінці, можуть швидко змінювати свій настрій, мають підвищену імпульсивність, інстинктивність, грубість, занудство, похмурість, дратівливість, схильність до хамства та лайки, до конфліктів, у яких самі часто є провокаторами.

Отже, наше емпіричне дослідження показало залежність типу акцентуації характеру та високого рівня агресивності у підлітків із розладами розвитку здібностей до навчання.

Список використаних джерел:

- [1] Рибачук, В.М. (2015). Особливості прояву агресивної поведінки у підлітковому віці *Педагогічний процес. Теорія і практика*, (1-2), 4-9.
- [2] Шипова, Л.В. (сост.) (2015). *Агресия подростков с умственной отсталостью: психологический контекст*. Саратов: Саратовский государственный университет имени Н.Г. Чернышевского.